№ 130: ЕСТЕТИКА ВІРИ

Тема номера: Естетика віри

РЕДАКЦІЯ VERBUM

31 ГРУДНЯ 2025

Шановні читачі! Як істоти, у яких плоть нерозривно поєднана з духом, усі свої знання про реальність ми здобуваємо завдяки тілу: ми дивимося, куштуємо, слухаємо, торкаємо, а вже потім осмислюємо. Навіть найглибші інтелектуальні абстракції, навіть найметафізичніші ідеї народжуються з тілесної взаємодії зі світом. І матерія, із якою нам доводиться мати справу, звісно, впливає на те, що ми думаємо й відчуваємо.

Мініатюра з рукопису XI століття

Тож у цьому випуску «Вербуму» ми пропонуємо замислитися про зовнішній бік віри: про розмаїті матеріальні прояви побожності, про видимі знаки та те, що ми ними (іноді ненавмисно) комунікуємо, про способи наблизитися до невимовного й невловного через слова й образи.

Починається випуск із роздумів про естетику Божого на противагу людському. Ольга Мерц пише про ставлення святого Франциска до краси й розкошів, яке аж ніяк не було однозначно негативним. Питання полягало тільки в тому, для кого ці краса й розкіш: Франциск вимагав від братів простоти і бідності, проте обурювався через «нехлюйство, бачене по храмах, тому що Богові відмовляли в належному Йому комфорті».

Наступний текст стосується естетики пізнання Бога через Його образи, тобто ікони. Соломія Тимо розповідає про Іконописну Школу «Радруж», яка була заснована у Львові при Українському католицькому університеті, а згодом відчинила свої двері й у Києві, при Інституті святого Томи Аквінського. За словами учасниць Школи, вона стала «стала місцем, де ми знову відчули тихе, майже непомітне, але дуже реальне Чудо Бога. У тиші майстерні, серед запаху левкасу і м'якого сяйва пігментів, народжується те світло, яке не належить нам».

Далі йдуться про естетику свята: Анна Бобровіцька придивляється до того, як святкували Різдво та решту зимових празників родини української інтелігенції на початку XX століття. Із різдвяними звичаями ми знайомимося через спогади, листи й нотатки Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Вероніки Черняхівської та Софії Яблонської. Вони розповідають про дуже різні традиції, та неодмінно зачіпають тему спільноти: адже без близьких людей, із якими можна розділити святкову радість, навіть «Святвечір не має тієї, такої милої нам усім урочистості».

Про естетику спільної молитви говорить Едуард Бердник, зосереджуючись насамперед на викликах Тижня молитов за єдність християн, який 2026 року триватиме від 18 до 25 січня. Ми шукаємо способів молитися спільно, та часом занадто легковажно ставимося до того, про що розповідають видимі прояви такої молитви — тому й «молячись за єдність, ми постійно підкреслюємо факт не єдності… У рідкісний момент, коли християни збираються разом, вони, по суті, збираються наголосити на тому, чого між ними бракує». Як можна цьому зарадити?

Нарешті, наприкінці випуску пропонуємо два архівні тексти, які говорять про важливі для віри зовнішні жести: Максим Тимо розповідає про значення сліз у східнохристиянській традиції, а Віталій Слободян — про народні звичаї прощання з померлими.

РЕДАКЦІЯ VERBUM 31 ГРУДНЯ 2025

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**